

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”

„Aprob”

Directorul Colegiului de
Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Răcilă Lilia

2023

Curriculumul modular

S.04.O.031 TEHNICI DE PICTURĂ – PORTRET

Specialitatea: 21320 Pictură

Calificarea: 265109 Pictor

Chișinău 2023

Aprobat de:

Consiliul artistic și de evaluare al Colegiului de Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Director

Răcilă Lilia

2023

Autori:

1. Hamurari Nina, grad didactic întâi, Magistru în domeniul Instruire în Arte Plastice și Decorative, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Bădrăgan Sergiu, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Recenzenți:

1. Voinschi Nina, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Malarciuc Ludmila, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Adresa Curriculumului în Internet:

<http://edu.gov.md/ro/content/curriculum-invatamintul-profesional-tehnic-postsecundar>

Cuprins

I.	Preliminarii.....	4
II.	Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională.....	4
III.	Competențele profesionale specifice modulului.....	5
IV.	Administrarea modulului.....	5
V.	Unitățile de învățare.....	5
VI.	Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.....	6
VII.	Studiul individual ghidat de profesor.....	7
VIII.	Lucrări practice recomandate.....	7
IX.	Sugestii metodologice.....	8
X.	Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.....	9
XI.	Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu.....	9
XII.	Resursele didactice recomandate elevilor.....	10

I. Preliminarii

Curriculumul modular „**Tehnici de pictură - portret**” este un document normativ și obligatoriu ce face parte din Componenta de specialitate la specialitatea *Pictură*, include 60 de ore, dintre care 45 de ore constituie contact direct și 15 de ore – studiul individual. Se studiază în anul II, semestrul IV de studii. Evaluarea finală - examen. Modulul este prevăzut pentru realizarea procesului de pregătire a specialiștilor cu calificarea *Pictor* în domeniul de formare profesională 213 - *Arte Plastice* în învățământul profesional tehnic postsecundar și se studiază obligatoriu.

Obiectul de studiu al acestui modul sunt *tehnicele de pictură aplicate la realizarea portretului uman*. Studiarea modulului „**Tehnici de pictură - portret**” contribuie la formarea la elevi a competențelor profesionale de reprezentare practică a portretului uman prin intermediul culorilor în diferite tehnici de pictură în ulei.

Scopul modulului este de a-i înzestra pe viitorii pictori cu cunoștințe, deprinderi practice, capacități de înțelegere profundă a noțiunilor fundamentale în procesul studiului portretului uman prin mijloacele de limbaj plastic: linia, pata, suprafața, culoarea, valoarea, studierea culorii și corelarea cromaticii cu elementele plastice în diferite tehnici de pictură.

Cerințele prealabile față de cunoștințele și abilitățile pe care trebuie să le stăpânească elevul înainte de a începe studiarea modulului „**Tehnici de pictură - portret**” sunt cunoștințele și abilitățile dobândite de elev în cadrul unităților de învățare prevăzute la disciplinele: S.02.L.046 Tehnologia picturii în ulei; S.01.O.026 Tehnici de pictură; S.02.L.047 Tehnica picturii în ulei - natura statică; S.03.O.029 Tehnici mixte de pictură - natura statică.

Modulul „**Tehnici de pictură - portret**” are un caracter interdisciplinar și se desfășoară concomitent cu alte unități de curs: Desen - cap uman, Pictură - cap uman, Compoziție bidimensională – frontală - care fac parte din procesul instruirii a elevului în semestrul IV și reprezintă un cadru favorabil pentru transpunerea cunoștințelor și abilităților acumulate în formarea profesională a viitorului pictor.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Modulul „**Tehnici de pictură - portret**” înzestreaază elevul cu abilități de stăpânire a modalităților de concretizare a armoniilor de culori, sentimentelor și ideilor, expresiilor coloristice ce pot fi aplicate în procesul studierii și realizării capului uman în pictură. Cunoașterea elementelor de expresie specifice picturii și a modalităților de relaționare a acestor elemente prin aplicarea diferitor tehnici de pictură constituie obiectivele studiului. Curriculumul modular „**Tehnici de pictură - portret**” reprezintă un instrument de orientare și predare științifică, teoretică și practică a noțiunilor artistico-plastice.

Studiul modului „Tehnici de pictură - portret” va contribui la formarea și dezvoltarea competențelor profesionale în elaborarea și crearea unei picturi a capului uman în diferite tehnici de pictură. Competențele formate și dezvoltate în cadrul acestui curriculum modular vor fi necesare pentru studierea unităților de curs cu nivel de complexitate mai înalt: F.05.O.018 Pictură - portret cu mâini; S.05.A.039 Tehnica picturii în ulei - corp uman.

De asemenea, ele vor fi de un real folos pentru dezvoltarea unei cariere profesionale de succes.

III. Competențele profesionale specifice modului

- CS1. Reprezentarea plastică a naturii statice în tehnica picturii în ulei.
- CS2. Realizarea picturii a capului uman de model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „*alla-prima*”.
- CS3. Elaborarea picturii a unui portret tematic prin intermediu tehnicii de pictură „*impasto*”.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică			
4	60	6	39	15	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități (A)
1. Tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>) la executarea unei naturii statice.		
UC1. Reprezentarea plastică a naturii statice în tehnica picturii în ulei.	1.1 Modalități de organizare a paginației naturii statice în tehnica picturii (<i>la alegere</i>). 1.2 Analiza valorică și cromatică a naturii statice. 1.3 Mijloace plastice în redarea formelor și detaliilor naturii statice în tehnica picturii în ulei. 1.4 Reguli de armonizarea prin intermediul legităților integrității cromatice a lucrării.	A1. Organizarea spațiului plastic prin intermediul culorii și tonului. A2. Respectarea raporturilor valorice și cromatice la executarea unei naturii statice în tehnica picturii în ulei. A3. Aplicarea mijloacelor plastice în redarea formelor și detaliilor a naturii statice în tehnica picturii în ulei. A4. Folosirea regulilor de armonizare prin intermediul legităților integrității cromatice a lucrării.

2. Tehnica picturii în ulei „<i>alla-prima</i>” la reprezentarea unui cap uman, model viu cu centură scapulară.		
UC2. Realizarea picturii a capului uman de model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>alla-prima</i> ”.	2.1 Modalități de organizare a spațiului artistico-plastic la reprezentarea capului - model viu cu centura scapulară. 2.2 Principii de proporționalitate și subordonare a formei și culorii în pictură a capului - model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>alla-prima</i> ”. 2.3 Dominanta cromatică la executarea picturii capului - model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>alla-prima</i> ”.	A5. Aplicarea modalităților de organizare a spațiului artistico-plastic la reprezentarea capului - model viu cu centura scapulară. A6. Analizarea principiilor de proporționalitate și subordonare a formei și culorii în pictură a capului - model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>alla-prima</i> ”. A7. Respectarea dominantei la executarea picturii a capului - model viu cu centura scapulară prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>alla-prima</i> ”.
3. Tehnica picturii în ulei „<i>impasto</i>” la executarea unui portret tematic în stil academic.		
UC3. Elaborarea picturii a unui portret tematic prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>impasto</i> ”.	3.1 Principii de organizare a spațiului artistico-plastic la executarea portretului tematic. 3.2 Raporturi cromatice la realizarea portretului tematic prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>impasto</i> ” 3.3 Mijloace plastice la modelarea cromatică a portretului tematic în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”. 3.4 Legități de generalizare a portretului tematic în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”.	A8. Demonstrarea principiilor de <i>organizare</i> a spațiului artistico-plastic la executarea portretului tematic. A9. Respectarea raporturilor cromatice la realizarea portretului tematic prin intermediu tehnicii de pictură „ <i>impasto</i> ”. A10. Aplicarea mijloacelor plastice la modelarea cromatică a portretului tematic în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”. A11. Folosirea legităților de generalizare a portretului tematic în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul Individual
			Prelegeri	Practică	
1	Tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>) la executarea unei naturii statice.	16	2	10	4
2	Tehnica picturii în ulei „ <i>alla-prima</i> ” la reprezentarea unui cap de model viu cu centură scapulară.	20	2	13	5
3	Tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ” la executarea unui portret tematic în stil academic.	24	2	16	6
Total:		60	6	39	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Sarcinile pentru lucrului individual vor reieși din temele desfășurate (realizate) la orele de contact direct și se vor realiza sub formă de sarcini suplimentare individuale și anume: realizări de crochiuri, schițe (liniare, tonale, cromatice), eboșe în culoare, studii de forma și culoare, continuarea lucrului de sine stătător asupra sarcinii efectuate în cadrul orelor de contact direct, alte sarcini experimentale, care vor contribui la rezolvări de probleme legate de procesul instructiv - educativ, axate pe temele desfășurate la orele de contact direct.

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>) la executarea unei naturii statice.			
1.1 Expresia și caracterul naturii statice. 1.2 Reguli de organizare a suprafeței lucrării. 1.3 Relații cromatice și de clarobscur în reprezentarea copiilor a unor picturi a naturii statice în tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>).	Copie de pictură a naturii statice. Format: A5 2 lucrări. Stil <i>la alegere</i> .	prezentarea ccopiilor	Săptămâna 1 - 4
2. Tehnica picturii în ulei „<i>alla-prima</i>” la reprezentarea unui cap de model viu cu centură scapulară.			
2.1 Modalități de reprezentare a capului - model viu cu centura scapulară. 2.2 Raportul umbră/lumină în reprezentarea copiilor de picturi ale capului - model viu cu centura scapulară în tehnica picturii în ulei „ <i>alla-prima</i> ”.	Copii de picturi ale capului de model viu cu centura scapulară. 2 lucrări. A5 Stil academic.	prezentarea copiilor	Săptămâna 5 - 9
3. Tehnica picturii în ulei „<i>impasto</i>” la executarea unui portret tematic în stil academic.			
3.1 Modalități de reprezentare a portretului tematic în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”. 3.2 Relații valorice și cromatice în realizarea copiilor de picturi ale portretelor tematice în tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ”.	Copii de picturi ale portretelor tematice. Format: A5 2 lucrări. Stil creativ.	prezentarea copiilor	Săptămâna 10 - 15

VIII. Lucrările practice recomandate

Nr.	Unități de învățare	Lista lucrărilor practice	ore
1	Tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>) la executarea unei naturii statice.	Tehnica picturii în ulei (<i>la alegere</i>) la executarea unei naturii statice. Tehnica: <i>la alegere</i> Format: latura mare – max. 60 cm	10
2	Tehnica picturii în ulei „ <i>alla-prima</i> ” la executarea unui cap de model viu cu centură scapulară.	Tehnica picturii în ulei „ <i>alla-prima</i> ” la executarea unui cap de model viu cu centură scapulară. Stil academic. Format: latura mare – max. 60 cm	13
3	Tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ” la executarea unui portret tematic în stil academic.	Tehnica picturii în ulei „ <i>impasto</i> ” la executarea unui portret tematic în stil academic. Stil academic. Format: latura mare – max. 60 cm	16
Total:			39

IX. Sugestii metodologice

În procesul studierii disciplinei „**Tehnici de pictură - portret**” cadrul didactic va folosi tehnologii eficiente de predare-învățare-evaluare, forme și metode de organizare a activității didactice, care sunt adecvate modulului dat, nivelului de pregătire și capacităților individuale ale elevilor.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: expunerea materialului teoretic, realizarea lucrărilor practice, individual sau sub conducerea cadrului didactic, exersarea practică, elaborarea exercițiilor practice individuale, studierea individuală și în grup a fondului metodic și a surselor bibliografice, exemple de produse realizate de către elevii promoțiilor precedente, exemple realizate de către profesioniști, etc.

Disciplina „**Tehnici de pictură - portret**” conține câteva unități de învățare, care sunt concepute în dezvoltare, de la abilități și cunoștințe inițiale spre sarcini tot mai complexe. Caracteristic domeniului de educație – Artă sunt metodele de predare/învățare cu caracter creativ, inventiv, individualizat.

Pentru eficientizarea formării competențelor profesionale specifice, se propune reducerea activității profesorului ce predă și favorizarea profesorului ce coordonează procesul de învățare.

În scopul predării centrate pe elev, strategiile de predare se vor adapta caracteristicilor personale ale elevilor (auditive, vizuale, practice), în dependență de tipul psihologic (introvertit, extravertit) și alte particularități, ce pot influența la procesul de învățare:

- individualizarea și creșterea treptată a nivelului de complexitate a sarcinilor propuse fiecărui elev în funcție de progresul acestuia;
- diferențierea sarcinilor în funcție de abilități, pentru indivizi sau pentru grupuri diferite;
- prezentarea sarcinilor în mai multe moduri: explicație teoretică, prezentarea la calculator/ proiector, exemple din fondul metodic, conversația interactivă;
- utilizarea unor metode didactice activ-participative: învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin creare/invenție;
- orientarea spre finalități de învățare, la finele fiecărei unități de învățare se va prezenta spre evaluare un produs realizat;
- caracterul aplicativ al modulului „**Tehnici de pictură - portret**” impune niște condiții, și anume, procesul de predare/învățare se va desfășura în sala de curs adaptată necesităților specifice pentru lucru practic.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune evaluarea pe parcursul întregului proces de instruire: evaluarea formativă (curentă) și evaluarea sumativă (finală). Evaluarea formativă se va realiza prin diverse modalități: observarea comportamentului elevului, analiza rezultatelor curente ale elevului, prezentarea schițelor/produselor individuale de activitate, cadrele didactice informează elevul despre nivelul de performanță, îl motivează să-și perfecționeze competențele profesionale.

Evaluarea sumativă se va realiza la sfârșitul fiecărui modul, produsele realizate pe parcursul semestrului vor fi expuse la vizionarea de examen. Evaluarea sumativă este realizată de profesorul modulului dat și grupul de profesori ce fac parte din Consiliul artistic și de evaluare. Metodele de evaluare vor fi orientate spre motivarea elevilor și obținerea rezultatelor scontate, fapt ce va permite corectarea operativă a procesului de învățare, stimularea autoevaluării și a evaluării reciproce, evidențierea succeselor, implementarea evaluării selective sau individuale.

Criterii de evaluare cunoștințelor și abilităților profesionale în cadrul modulului

„Tehnici de pictură - portret”:

- reflectarea subiectului;
- organizarea spațiului compozițional;
- corectitudinea anatomiei plastice și a proporțiilor la reprezentarea portretului uman;
- organizarea și respectarea gamei cromatice propuse;
- utilizarea mijloacelor de expresie artistico-plastică;
- utilizarea materialelor și tehnicilor de pictură;
- expresivitatea și originalitatea picturii;
- atitudinea individual-creativă.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu

Pentru a realiza cu succes competențele ce trebuie formate și dezvoltate în cadrul disciplinei **„Tehnici de pictură - portret”** trebuie asigurat un mediul de învățare autentic, relevant și centrat pe elev.

Cerințe față de sălile de curs: sală de curs dotată cu tot necesarul pentru lecțiile de pictură; mobilier școlar, cu toate condițiile adecvate, în mod obligatoriu trebuie să fie posibilitatea de aerisire regulată a încăperii. Sala de curs va fi dotată și cu utilaje, echipamente, mostre, instrumente și materiale necesare pentru realizarea lucrărilor, formarea și dezvoltarea competențelor profesionale:

- utilaje: șealete, scaune și suporturi în număr egal cu numărul de elevi în grupă, suport pentru model, lampă cu suport pentru iluminarea modelului, draperii și alte utilaje pentru sarcini prevăzute;
- lista materialelor didactice: exemple de lucrări de nivel înalt a elevilor precedenți din fondul metodic, mostre de picturi tematice de nivel înalt din alte instituții de Artă plastică, literatură de specialitate în limba de instruire.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată	Nr. de exemplare disponibile
1.	Prut C., Dicționar de arta Modernă și Contemporană, Editura Univers enciclopedic, București, 2002.	Biblioteca / electronic	
2.	Roco, M., Creativitate și inteligență emoțională, Editura Polirom, Iași, 2004.	Biblioteca / electronic	
3.	Roșca, A., Creativitatea generală și specifică, Editura Academiei R.S.R., București, 1981.	Biblioteca / electronic	
4.	Săndulescu-Verna C., Materiale și tehnica picturii, Timișoara, 2000.	Biblioteca / electronic	
5.	Șușală I., Băbulescu O., Dicționar de artă: termeni de atelier, București, Sigma, 1993.	Biblioteca / electronic	
6.	Аристид Д., Уроки классической живописи. Техники и приемы из художественной мастерской, изд. МИФ, Москва, 2017.	Biblioteca / electronic	
7.	Денисенко В., Ратиева О., Обучение техникам живописи. Теория и методика. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2014.	Biblioteca / electronic	
8.	Исаев А., Философия цвета: феномен цвета в мышлении и творчестве, изд. ФЛИНТА, Москва, 2016.	Biblioteca / electronic	
9.	Леланд Н., Цвет в изобразительном искусстве, изд. Попурри, Минск, 2017.	Biblioteca / electronic	
10.	Киплик Д., Техника живописи. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2019.	Biblioteca / electronic	
11.	Коваленко В., Основы монументально-декоративной живописи. Два цвета, изд. Волгоградский государственный архитектурно-строительный университет, 2012.	Biblioteca / electronic	
12.	Коробейников В., Академическая живопись: практикум, изд. КемГИК, 2002.	Biblioteca / electronic	
13.	Кочергин Э., Категории композиции. Категории цвета, изд. Вита-Нова, Санкт-Петербург, 2017.	Biblioteca / electronic	
14.	Кройц Г., Живопись маслом. Натюрморт, портрет, пейзаж, обнаженная натура и сюжетная композиция, изд. МИФ, Москва, 2018.	Biblioteca / electronic	
15.	Поморов С., Прохоров С., Шадури А., Живопись для дизайнеров и архитекторов. Учебное пособие для бакалавров, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2015.	Biblioteca / electronic	
16.	Прокофьев Н., Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов. Учебное пособие, изд. Владос, Москва, 2013.	Biblioteca / electronic	

17.	Свешников А., Алгоритмы композиционного мышления в станковой живописи, изд. ВГИК, Москва, 2012	Biblioteca / electronic	
18.	Стерхов К., Мастера акварели. Беседы с акварелистами. От классики к современному искусству, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2014	Biblioteca / electronic	
19.	Фейнберг Л., Секреты живописи старых мастеров. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2018.	Biblioteca / electronic	
20.	Фейнберг Л., Лессировка и техника классической живописи. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2019.	Biblioteca / electronic	
21.	Фурсикова Е., Акварель, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2015.	Biblioteca / electronic	
22.	Хэйнс Д., Акварель без правил. Техники, эксперименты, практические советы, изд. МИФ, Москва, 2018.	Biblioteca / electronic	
23.	Хэйнс Д., Атмосферная акварель. Свобода, выразительность и стиль., изд. МИФ, Москва, 2018.	Biblioteca / electronic	
24.	Шайнбергер Ф., Акварельный скетчинг, изд. МИФ, Москва, 2017.	Biblioteca / electronic	
25.	Шашков Ю., Живопись и ее средства, изд. Академический проект, Москва, 2010.	Biblioteca / electronic	
26.	Эдвардс Б., Цвет, изд. Попурри, Минск, 2017.	Biblioteca / electronic	